

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5311/23
20.6.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Весне Филиповић, председника већа, Олге Арсовић и Марине Јакић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Франц Бранко Бутолен, адвокат из Београда, улица Гандијева број 144, против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање Београд, улица Др. Александра Костића број 9, ради исплате, одлучујући о жалбама тужиље и туженог изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 24784/20 од 27.06.2022. године, у седници већа одржаној дана 20.6.2024.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужиље и туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 24784/20 од 27.06.2022.године у ставовима првом, другом, трећем, четвртном и петом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу шестом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 24784/20 од 27.06.2022. године, тако што се обавезује тужени да тужилји на име трошкова парничног поступка исплати износ од 85.500,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке одбијен је приговор апсолутне ненадлежности Првог основног суда у Београду. Ставом другим изреке, дозвољено је преиначење тужбе као у поднеску тужиље од 17.12.2021. године. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужилји на име неисплаћених месечних износа припадајуће пензије за период од 01.05.2017. године, до 29.02.2020. године исплати износе као у овом ставу са законском затезном каматом почев од означених датума до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље у делу у којем је тражила да јој тужени на име неисплаћених месечних износа припадајуће

пензије за период од 01.05.2017. године, до 29.02.2020. године, исплати износе са каматом, као у овом ставу. Ставом петим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле у делу у којем је тражила да јој тужени на име неисплаћених месечних износа припадајуће пензије за период од 15.02.1999.године до 30.04.2017.године, исплати износе као у овом ставу са законском затезном каматом почев од означених датума до исплате. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужилци на име трошкова парничног поступка исплати износ од 99.600,00 динара са законском затезном каматом од дана стицања услова за извршење до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде, док се одбија као неоснован захтев за камату почев од дана пресуђења па до стицања услова за извршење.

Против наведене пресуде, жалбе су благовремено изјавили тужилца и тужени побијајући је и то тужилца како то произлази из садржине жалбе, у одбијајућем делу и у погледу одлуке о трошковима (ставу четвртом, петом и шестом), а тужени, побијајући пресуду у ставу првом, другом, трећем и шестом изреке, како то произлази из садржине жалбе којом се пресуда побија у свим деловима осим оних у којима тужилца није успела у спору, из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност ожалбене пресуде, у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку-ЗПП (Службени гласник РС” бр.72/11, бр.72/2011, 49/2013 - одлука УС, 74/2013 - одлука УС, 55/2014, 87/2018 и 18/20), апелациони суд је оценио да је жалба тужиле неоснована, а жалба туженог делимично основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, нити је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју се жалбама тужиле и туженог посебно указује јер првостепена пресуда садржи јасне, потпуне и непротивречне разлоге о чињеницама важним за пресуђење који нису у супротности са садржином изведених доказа, изрека пресуде је јасна и непротивречна разлозима датим у образложењу, како у односу на чињеничне закључке, тако и примењене прописе.

Неосновано се жалбом туженог побија одлука првостепеног суда садржана у ставу првом изреке, имајући у виду да је предмет потраживања у овој правној ствари имовинско-правни захтев, односно накнада штете у смислу члана 172 Закона о облигационим односима, проузрокована неисплатом пензија тужилци у означеном периоду, што у смислу одредбе члана 1 ЗПП, спада у захтев за који је установљена судска надлежност, а не о захтеву за признавање права на пензију, што би представљало управни акт, чија се законитост оцењује и пред надлежним органима у управном поступку, а судска заштита остварује у управном спору.

Правилна је, супротно наводима жалбе туженог и одлука из става другог изреке којом је дозвољено преиначење тужбе као у поднеску тужиле од 17.12.2021. године којим је тужилца повећала тужбени захтев јер је донета правилном применом одредаба члана 199 ЗПП.

Суд је ценио и наводе жалбе туженог да првостепени суд није сходно члану 355 Закона о парничном поступку у уводу пресуде навео све податке који су прописани тим

чланом. Ови наводи су тачни, али не утичу на правилност и законитост пресуде, јер се ради о очигледној омашци коју суд може у свако доба исправити.

Према утврђеном чињеничном стању решењем РФ ПИО запослених, Филијала у Призрену број 5072393331 од 22.01.1998. године, тужилји је признато право на породичну пензију почев од 26.12.1997. године. Према потврди број 527 од 05.02.2020. године, тужилја је стекла право на основну пензију на територији Косова и Метохије и то од 04.04.2007. године у износу од 40,00 евра месечно, од 2009. године у износу од 45,00 евра месечно, од 2011. године у износу од 50,00 евра месечно, од 2013. године у износу од 60,00 евра месечно, од 01.04.2014. године до 31.12.2018. године у износу од 75,00 евра месечно и од 01.01.2019. године у износу од 90,00 евра месечно. Према налазу и мишљењу судског вештака економско финансијске струке од 19.11.2021. године за период од 15.02.1999. године од 29.02.2020. године тужилји нису исплаћене пензије у укупном износу од 1.579.202,82 динара без умањења за исплаћене пензије на КиМ, (варијанта 1), и у укупном износу од 516.607,63 динара-умањено за исплаћене пензије на Косову и Метохији (варијанта 2), са месечним износима и датумима исплате као у табеларном приказу налаза и мишљења. У периоду од 01.01.2019. године до 31.01.2020. године постоји негативна разлика између припадајуће пензије и основне пензије коју је тужилја остварила на територији Косова и Метохије. Према потврди о ОПР 1439/22 од 01.02.2022. године тужилја је у животу на дан издавања исте. Тужба у овој правној ствари поднета је дана 25.06.2020.године.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужени одговоран за штету коју је тужилја претрпела обуставом исплате пензије коју је остварила по решењу туженог а та одговорност, трајно, се заснива на одредби члана 172 Закона о облигационим односима којом је прописано да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Ценећи најпре истакнути приговор застарелости првостепени суд је пошао од одредбе члана 376 став 1 ЗОО те закључио да су, с обзиром на дан подношења тужбе 25.06.2020.године застарела сва потраживања тужилје која су доспела пре 25.05.2017.године, те одбио захтев тужилје за период од 15.02.1999.године до 30.04.2017.године као у ставу петом изреке. Даље, првостепени суд је закључио да је тужени својим неправилним поступањем, обуставом исплате пензије тужилји у периоду од 01.05.2017.године до 29.02.2020.године причинио штету у висини месечних износа који су утврђени вештачењем преко вештака економско-финансијске струке који је у свом налазу износе умањено за месечне износе које је тужилја примала од стране органа Косова, па је примењујући одредбу члана 172 став 1 Закона о облигационим односима, ставом трећим изреке делимично усвојио тужбени захтев. Првостепени суд је ставом четвртим изреке одбио тужбени захтев тужилје у делу и то за период од маја 2017.године до децембра 2018.године, као и за фебруар 2020.године преко износа досуђених у ставу трећим изреке, а до износа које је тужилја тражила и то без умањења за месечне износе које је примала на КиМ, као и у преосталом делу за период од 01.01.2019. године од 31.01.2020.године јер за исти постоји негативна разлика између припадајуће пензије и пензије коју је тужилја остварила на територији Косова и Метохије, односно тужилја је примала за тај период износе који су већи од износа усклађених месечних пензија које би примала од стране туженог.

Одговорност тужене за штету коју је тужилја претрпела обуставом исплате

пензије коју је остварила по решењу туженог се заснива на одредби члана 172 Закона о облигационим односима којом је прописано да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Обустава исплате пензије тужили из разлога који нису у складу са законом представља повреду члана 1 Протокола бр. 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и незаконит рад тужене, што је основ одговорности тужене за штету са обавезом да је тужили накнади. Тужени до закључења главне расправе, иако је терет доказивања на њему чињеница и околности услед којих је тужили престало право на пензију, није доставио суду одлуку надлежног органа да је наведено право тужили престало или да је укинато.

Тужила је своје право на исплату пензије у току поступка пред судом доказала коначном и правноснажном одлуком надлежног органа који јој је то право признао и утврдио, због чега парнични суд није надлежан да утврђује да ли су у међувремену настале или постојале околности које утичу на постојање или остварење тог права, јер се те околности утврђују пред надлежним органом тужене у управном поступку. Суд опште надлежности је стварно надлежан да одлучује о тужбеном захтеву за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада органа тужене у извршењу утврђене обавезе, у конкретном случају исплате пензије. Таква одговорност постоји када се без законом прописаног разлога ускрати корисницима исплата или се она врши селективно. Стога су неосновани наводи туженог да тужила нема право на исплату пензије јер већ прима износе пензије на територији Косова, а према Закону о ПИО и то члану 119 има право да користи само једну пензију.

Неосновано се жалбом туженог истиче да је дошло до апсолутне застарелости права на утужење, применом члана 373 Закона о облигационим односима, јер су пензије повремена давања. Тачно је да су пензије по својој природи повремена потраживања, али ово није парница за исплату пензије, већ парница за накнаду штете због неправилног односно незаконитог рада органа тужене услед обуставе исплате пензије без законског основа, па потраживање застарева у роковима из члана 376 Закона о облигационим односима, а како се ради о штети која сукцесивно настаје, субјективни и објективни рок застарелости теку од доспелости сваког појединачног, месечног, односно полумесечног износа пензије.

Неосновани су и жалбени наводи тужиле, којима побија пресуду у ставу петом изреке, а којим је делимично, због застарелости потраживања, одбијен тужбени захтев тужиле, уз образложење да је Суд у Стразбуру стао на становиште да је право на пензију, као стечено право, доживотно, те да се не може применити институт застарелости потраживања, јер то право траје од момента стицања истог, па до смрти корисника пензије, односно до престанка права по закону или на други начин. Наиме, закључак овог суда не одступа од праксе Европског суда за људска права у Стразбуру, да је право на пензију, као стечено право, доживотно, уколико не престане по неком основу. Међутим, предмет потраживања у овој правној ствари није дефинисање суштине права на пензију, већ накнада штете због неисплате припадљивости које следују на основу права. Остварење овог права судским путем може бити преклудирано роковима прописаним одредбама Закона о облигационим односима, који регулишу институт застарелости потраживања, па протеком одређених рокова, обавеза дужника, у конкретном случају туженог, постаје природна облигација, чије извршење зависи од

његове воље. Наиме, одредбом члана 360 став 1 Закона о облигационим односима, прописано је да застарелошћу престаје право да се захтева испуњење обавезе, а сходно ставу 2 истога члана, застарелост наступа када протекне законом одређено време у коме је поверилац могао захтевати испуњење обавезе. Према члану 361 наведеног закона, застарелост почиње да тече првог дана после дана када је поверилац имао право да захтева испуњење обавезе, уколико законом за поједине случајеве није што друго прописано, с тим да сходно члану 362 ЗОО, застарелост наступа истеком последњег дана законом одређеног времена, у коме се судским путем може тражити њено испуњење. Одредбом члана 376 став 1 цитираног закона, прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарела у року од три године од дана када је оштећени сазнао за штету и за лице које је штету проузроковало.

У конкретном случају, тужила је претрпела штету коју јој је тужени проузроковао у спорном периоду, неисплатом пензија 25.-ог дана у месецу за потраживања из претходног месеца, те се стечено право тужиље на пензију, не може поистовећивати са губитком права да се судским путем тражи исплата накнаде која из таквог права произлази. Како је тужба у овој правној ствари поднета дана 25.06.2020. године, то су застарела сва тужиочева потраживања неисплаћених пензија, почев од фебруара 1999. закључно са априлом 2017. године, услед протеча трогодишњег рока застарелости потраживања, због чега је правилно првостепени суд одбио тужбени захтев тужиље за цео тај период, као у ставу петом изреке побијане пресуде.

Тачно је да се принципи који се односе на право на мирно уживање имовине из члана 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода односе и на пензије. Умањење или прекид исплате пензија представља мешање у мирно уживање имовине које треба да буде оправдано. Први и најважнији захтев члана Првог протокола 1 уз Конвенцију је да свако мешање јавне власти у мирно уживање имовине треба да буде законито и да служи легитимном циљу у јавном интересу. Све мере које држава предузима у смислу прилагођавања, подешавања или чак смањења износа пензија морају да буду спроведене на недискриминаторски начин и да буду у складу са захтевима пропорционалности, те мора да буде успостављена правична равнотежа између захтева општег интереса заједнице и захтева да се заштите основна права појединаца. Позивање тужиље у жалби на повреду права на имовину, је без основа, обзиром да се заштита тужиочеве имовине потраживањем накнаде новчане штете може остварити само у законом прописаном року, након чијег протеча наступа застарелост потраживања. Стога, одбијањем тужбеног захтева за период од фебруара 1999. године па закључно са априлом 2017.године првостепени суд није повредио тужиљино право на имовину, јер оно је престало услед застарелости.

Неосновани су и наводи жалбе тужиље да потраживање тужиље има основ у неоснованом обогаћењу, а не у накнади штете, па се има применити рок застарелости од 10 година, јер је, по оцени овог суда, правилно првостепени суд заузео становиште да потраживање тужиље произлази из обавезе накнаде штете коју је тужени, као правно лице проузроковао тужиљи, у смислу члана 172 ЗОО услед незаконитог и неправилног рада, те се на рокове застарелости у овој правној ствари има применити одредба члана 376 ЗОО.

Такође, правилно је првостепени суд приликом одлучивања о висини накнаде

штете узео у обзир исплате које је тужила примала од “Органа Косова” а према достављеној потврди од 5.02.2020. године. Вештачењем је утврђено колико за сваки месец за који је та исплата извршена, износи динарска противвредност исплаћеног девизног износа тужили. Начело одштетног права да накнада штете не може бити већа од износа штете, налаже да се све исплате у вези са истом штетом имају урачунати у накнаду. Како из сврхе исплате коју је тужила примала од “Органа Косова” произлази да је том исплатом смањена штета коју је тужила трпела, правилно је првостепени суд одбио од накнаде штете те износе умањивши их од укупног износа пензије за период од маја 2017. године до фебруара 2020.године. Међутим, како између штете утврђене на основу налаза и мишљења судског вештака појединачно за сваки месец а коју је тужила претрпела – изосталих месечних износа припадајуће пензије и онога што је већ исплаћено тужили по основу пензије на Косову за период од 01.01.2019. године до 31.01.2020.године не постоји позитивна разлика обзиром да су тужили месечно исплаћивани већи износи од стране привремених органа Косова на име пензије него што су неисплаћене пензије од стране туженог, то самим тим не постоји штета за тужилу, то је супротно наводима жалбе правилно за наведени период који није застарео одбијен тужбени захтев из наведених разлога.

Наводи у жалби којима тужени указује да је првостепени суд на досуђене износе разлике пензије тужиоцу, погрешно досудио законску затезну камату нису основани, јер је првостепени суд, на сваки досуђени месечно одређени износ накнаде, тужиоцу правилно досудио законску затезну камату од дана доспелости сваког појединачног месечног износа неисплаћене пензије до исплате све сходно одредбама члана 186 и члана 277 Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је ценио и остале жалбене наводе тужиле и туженог, али налази да исти нису од утицаја за другачије пресуђење у овој правној ствари.

Стога је правилна одлука првостепеног суда у ставу првом, другом, трећем, четвртном и петом изреке, па је овај суд, сходно овлашћењу из члана 390 и 401 тачка 2 ЗПП, потврдио првостепену пресуду у овом делу.

Међутим, првостепени суд је погрешно применио материјално право када је обавезао туженог да тужили накнади трошкове поступка на име заступања од стране пуномоћника и то за састав тужбе и два образложена поднеска у износу од по 10.800,00 динара, за заступање на три одржана рочишта у износу од по 12.600,00 динара и за приступ на два неодржана рочишта у износу од по 7.200,00 динара претходно увећано за ПДВ од 20%, при чему је суд додао трошкове вештачења у износу од 15.000,00 динара, што укупно износи 99.600,00 динара, одмерено према важећој АТ у време одлучивања. Ово стога што трошкови поступка за предузете парничне радње не треба да буду увећани на име стопе ПДВ-а, када тужила није доставила издат рачун од стране пуномоћника за извршене адвокатске услуге, јер јој само у том случају припада увећање на име ПДВ-а за извршен обрачун накнаде трошкова. Стога је тужени обавезан да тужили на име трошкова поступка исплати трошкове и то за састав тужбе и два образложена поднеска у износу од по 9.000,00 динара, за заступање на три одржана рочишта у износу од по 10.500,00 динара, за приступ на два неодржана рочишта у износу од по 6.000,00 динара, што заједно са трошковима вештачења у износу од 15.000,00 динара, чини укупан износ од 85.500,00 динара.

Из наведених разлога преиначена је, на основу члана 401 тачка 3 ЗПП, одлука о трошковима поступка и донета одлука као у ставу другом изреке ове пресуде.

Тужиљи нису признати трошкови другостепеног поступка обзиром да са жалбом није успела, па је применом члана 165 ЗПП одлучено као ставом трећим изреке ове другостепене одлуке.

Председник већа-судија
Весна Филиповић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић